

PROP 197/1949.

Propositionen inledes med ett uttalande av statsministern, i vilket han dels ger bakgrunden till regeringens beslut att föreslå fortsatt förstärkning av flygvapnet, dels framhåller, att en försvarsavvägning så snart ske kan bör göras genom särskilda utredningsmän.

I förstnämnda avseende framhåller statsministern, att man vid pågående modernisering och förnyelse av försvaret bör inrikta ansträngningarna på att så utnyttja teknikens medel, att största möjliga försvarsverkan kan uppnås inom ramen för våra begränsade ekonomiska resurser. En sådan organisation av vårt försvar borde därför eftersträvas, att viss beredskap ständigt kunde upprätthållas och att största möjliga stridsverkan snabbt kunde åstadkommas även mot plötsliga anfall från angripare med överlägsna stridskrafter. Flygvapnet med sin höga beredskap och stora rörlighet kunde betraktas som vår första försvarslinje, i all synnerhet vid ett överraskande anfall mot vårt land. Starka skäl kunde därför åberopas för en fortsatt förstärkning av flygvapnet. Ett väl utbyggt flygvapen vore även i stånd att ge ökat skydd åt hemorten samt förbättra arméns och marinens stridsduglighet. - Så långt statsministern.

I fråga om flygförstärkningen framhåller därefter försvarsministern, att det är svårt att taga ställning till denna fråga, innan klarhet vunnits om möjligheterna att uppväga merkostnaderna härför genom utgiftsminskningar på andra punkter. Trots detta finner försvarsministern det ofrånkomligt, att beslut redan nu fattas om viss fortsatt förstärkning av flygvapnet. Härför talade främst, att det i annat fall ej bleve möjligt att utöka leveranserna av flygplan typ 29, d v s såvida inte sluttidpunkten för leverans av denna typ senarelades. Detta skulle dock oförmånligt påverka leveranserna av därpå följande flygplantyper. Försvarsministern erinrar i detta sammanhang även om den förstärkta flygvapenorganisationens stora elasticitet.

I fortsättningen framhåller försvarsministern, att beslut angående den andra nattjaktflottiljen ej behövde fattas i år, eftersom dels inom landet tillverkade nattjaktflygplan ej torde komma fram förrän budgetåret 1954/55, dels utsikterna att få köpa sådana flygplan i utlandet i nuvarande läge vore i hög grad ovissa. Ett uppskov med beslut i denna fråga skulle därför ej behöva medföra någon försening. Om möjligheter att köpa nattjaktflygplan utifrån framdeles skulle yppa sig, finge frågan tagas under förnyat övervägande.

Vad beträffar den fortsatta förstärkningen av dagjaktflyget kunde - såsom nyss nämnts - beslutet icke uppskjutas utan att utbyggnaden avsevärt försenades. Med hänsyn härtill och enär fullföljandet av 1948 års principbeslut beträffande dagjaktflyget vore av största betydelse för vårt försvars effektivitet och hållfasthet i ett nutida krig, borde förslag framläggas redan till 1949 års riksdag. I avvaktan på att möjligheterna att åstadkomma häremot svarande utgiftsminskningar på andra punkter kunde överblickas och med hänsyn till arbetsmarknadsläget begränsades förslaget nu till förstärkning av ytterligare tre dagjaktflottiljer. De sammanlagda engångs-merkostnaderna härför beräknades uppgå till c:a 63 miljoner kronor, fördelade på budgetåren 1949/50 - 1952/53. Merkostnaderna per budgetår - som dock inte bleve aktuella förrän budgetåret 1951/52 - beräknades stiga från c:a 6 miljoner kronor till c:a 11 miljoner kronor vid genomförd organisation. Utöver nyssnämnda kostnader skulle komma engångskostnader för skyddsanordningar vid flygbaserna, främst berghangarer. Försvarsministern framhåller särskilt angelägenheten av att behovet av sådana anläggningar blir tillgodosett så snart läget på byggnadsmarknaden medgiver.

Försvarsministern framhåller till slut, att beslut om förstärkning av ytterligare tre dagjaktflottiljer ej beräknas behöva medföra någon ökning för budgetåret 1949/50 av det i statsverkspropositionen äskade anslaget. Däremot beräknas ramen för bemyndiganden att utlägga beställningar under samma budgetår behöva ökas med 30 miljoner kronor.

Såsom inledningsvis nämdes innehöll statsministerns uttalande i propositionen även uppgift om en nära förestående försvarsavvägning. Statsministern framhåller sålunda, att en förstärkning av försvaret genom en modernisering, som företrädesvis inriktas på den mest tekniskt betonade försvarsgrenen, kräver höga kostnader, eftersom den dyrbara materielen måste förnyas i snabb takt. Det vore emellertid nödvändigt att se den föreslagna förstärkningen mot bakgrunden av de stora kostnader - i runt tal 800 miljoner kronor - som Sveriges militära försvar nu droge. I detta sammanhang borde även hållas i minnet, att ett lands totala försvar krävde avsevärda utgifter även för andra ändamål än de rent militära, främst för civilförsvaret. Försvarets kostnader borde vidare på längre sikt ej få nämnvärt överskrida deras nuvarande andel av nationalinkomsten. Då statsministern nu anslöte sig till tanken på en utökning av flygvapnet, vore det från den utgångspunkten, att de därav föranledda kostnadsökningarna skulle kunna motvägas genom utgiftsminskningar på andra punkter. I detta sammanhang framhåller statsministern även, att vissa skäl talade för att en avvägning mellan det militära försvaret och civilförsvaret skulle göras i ett sammanhang beträffande såväl de materiella som personella resursernas fördelning inom en för militära och civila försvarsändamål gemensamt fastställd kostnadsram.

Statsministern framhåller till slut, att den avvägning mellan olika stridsmedel och den omprövning av de med det totala försvaret sammanhängande problemen i övrigt, som med hänsyn till vad som nyss sagts vore erforderliga, syntes böra verkställas genom särskilda utredningsmän. Då det vore önskvärt, att utredningsarbetet bedreves snabbt, förutsattes att detta skulle läggas på det principiella planet och att utredningsmännen inte skulle belastas med uppgiften att utarbeta organisationsplaner eller utföra detaljplanering av annat slag.

FÖRSVARSKOSTNADERNA I SVERIGE - NÅGRA SIFFERUPPGIFTER.

1. Nuvarande kostnader (i milj kr under driftsbudgeten).

Utgiftsändamål	Budgetår	
	1948/49	1949/50 ¹⁾
Armén	322,0 (41,7%)	324,0 (40,7%)
Marinen	147,3 (19,1%)	171,9 (21,6%)
Flygvapnet	241,0 (31,3%)	234,3 (29,4%)
Gemensamt och diverse	61,1 (7,9%)	66,1 (8,3%)
Summa	771,4 (100 %)	796,3 (100 %)

1) Regeringens förslag.

Forts sid 162.

2. Årskostnader för flygvapnet vid fullt genomförd organisation.

a) utan någon förstärkning: -	283,5 milj kr
b) 3 dagjaktflottiljer förstärkta (1948 års riksdagsbeslut): -	294,5 " "
c) 6 dagjaktflottiljer förstärkta (prop 197/49): -	305,7 " "
d) 10 dagjaktflottiljer förstärkta: -	320,6 " "
e) 10 dagjaktflottiljer förstärkta, en nattjaktflottilj tillkommer (chefens för flygvapnet förslag): -	334 " "

Av siffrorna framgår, att den kostnadsökning vid genomförd organisation, varom regeringens förslag till årets riksdag rör sig, inte är större än 11 miljoner kr per år.

FÖRSVARSKOSTNADERNA I USA, STORBRIANNIEN OCH CANADA JÄMFÖRT MED SVERIGE.

Det bör observeras, att i de nedan angivna summorna ingår i förekommande fall kostnader för o c k u p a t i o n s s t y r k o r , av vilka huvuddelen torde falla på armén och endast en mindre del på flygvapnet. På grund av olika uppställningar av respektive länders budget är siffrorna inte i alla delar direkt jämförbara.

Utgiftsändamål	Budgetåret 1948/49			
	USA milj dollars	Storbrit milj pund	Canada milj dollars	Sverige milj kronor
Armén	6033 ²⁾ = 54,7%	305,0 = 44,0%	95,2 = 39,5%	322,0 = 41,7%
Flygvapnet		173,0 = 25,0%	80,0 = 33,2%	241,0 = 31,3%
Marinen inkl flottans flyg	4116 = 37,3%	153,0 = 22,1%	49,7 = 20,6%	147,3 = 19,1%
Övriga ändamål	876 = 8%	61,6 = 8,9%	16,0 = 6,7%	61,1 = 7,9%
Summa	11025 = 100%	692,6 = 100%	240,9 = 100%	771,4 = 100%

Utgiftsändamål	Budgetåret 1949/50			
	USA milj dollars förslag	Storbrit milj pund	Canada milj dollars	Sverige milj kronor
Armén	4482 = 28,2%	304,7 = 40,1%	147,7 = 25,2%	324,0 = 40,7%
Flygvapnet	6216 = 39,1% ¹⁾	207,5 ³⁾ = 27,3%	169,3 ⁴⁾ = 28,9%	234,3 = 29,4%
Marinen inkl flottans flyg	5019 = 31,5% ¹⁾	189,3 = 24,9%	82,1 = 14,0%	171,9 = 21,6%
Övriga ändamål	192 = 1,2%	58,5 ⁵⁾ = 7,7%	187,2 ⁵⁾ = 31,9%	66,1 = 8,3%
Summa	15909 = 100%	760,0 = 100%	586,3 = 100%	796,3 = 100%

1) Enligt uttalande av USA:s förre försvarsminister Forrestal går numera c:a 60% av försvarets totala kostnader i USA till flyget (flygvapnet och flottans flyg).

2) Uppdelningen av armén i armé och flygvapen hade icke fortskridit så långt att kostnaderna kunna uppdelas.

3) Härtill komma 16 milj pund i tilläggsanslag för 1948/49, som förbrukas 1949/50.

4) Jämför anm 5). 5) Betydande delar avser materielanskaffning till flygvapnet.